

BILTEN RG35

Bilten Radne grupe NKEU za Poglavlje 35
Nacionalnog konventa o Evropskoj uniji

NACIONALNI KONVENT

Nacionalni konvent o Evropskoj uniji predstavlja stalno telo u okviru kojeg se vodi tematski strukturirana debata predstavnika državne administracije, političkih partija, nevladinih organizacija, stručnjaka, privrede, sindikata i profesionalnih organizacija, o pristupanju Srbije Evropskoj uniji.

RADNA GRUPA 35

Cilj Radne grupe NKEU za pregovaračko poglavlje 35: Ostala pitanja - Kosovo jeste da pomogne proces normalizacije odnosa i unapredi život građana Srbije i Kosova kroz zastupanje predloga praktičnih politika, konkretnih rešenja za implementaciju Briselskog sporazuma i kroz promociju vrednosti Evropske unije.

Radna grupa je otvorena za sve organizacije civilnog društva, profesionalna i akademska udruženja i pojedince-eksperte koji se bave ovom temom.

ZNAČAJNA JE, PRE SVEGA, EFIKASNOST DIJALOGA BEOGRADA I PRIŠTINE

*Aleksandra Popović, koordinator projekata Fondacije Konrad Adenauer Beograd
e-mail: Aleksandra.Popovic@kas.de*

Pristup Fondacije Konrad Adenauer normalizaciji odnosa Beograda i Prištine oduvek je bio određen evropskim integracijama Republike Srbije, s jedne strane, i misijom koju ova nemačka Fondacija kao promoter demokratskih vrednosti ima, s druge strane. Od 2011, odnosno 2012. godine, kada je otpočelo pragmatično rešavanje odnosa Beograda i Prištine, trudili smo da ne propustimo nijednu priliku, i da uvek podržimo dijalog, tj. normalizaciju odnosa. Bilo u širem kontekstu kroz evropske integracije, konkretno baveći se dijalogom Beograda i Prištine, ili kroz regionalne dobrosusedske formate, Fondacija Konrad Adenauer podržavala je aktere da ne odustaju od dijaloga, da ostanu na putu demokratske i mirne budućnosti oba društva.

Dijalog je pravi način da se u odmerenom demokratskom tonu razmatraju problemi i preporučuju rešenja. Dijalog Beograda i Prištine jeste dug i kompleksan proces koji treba da generiše političko rešenje i institucionalnu podršku za njegovo sprovođenje. No, ni to nije dovoljno za uspeh dijaloga, za nerešen tj. win-win rezultat. Fondacija Konrad Adenauer je, etablirajući demokratski poredak i parlamentarnu, dijalošku kulturu, od samog početka beogradsko-prištinskih dijaloga nastupala kao neko ko korektivno, participativno i konstruktivno doprinosi radu angažovanih aktera ovog procesa.

Korektivno, tako što od samog početka ukazujemo da je neophodno da se dijalog u oba društva odvija na svim nivoima, odgovarajućim uključivanjem svih pojedinaca i grupa. Dijalog je javna stvar, demokratija je fragilna i podrazumeva aktivno i konstantno

bavljenje svih pojedinaca svojim društvom. Demokratizacijom dijaloga Beograda i Prištine postiže se i na unutrašnjim, domaćim terenima dodatno opuštanje političko-opozicionih odnosa. To bi, dalje, značilo stvaranje uslova za konsenzualnu demokratiju čemu teže oba društva, svojim integrisanjem u evropske strukture.

Ukazujemo da je za uspeh dijaloga važno promeniti informativnu politiku Beograda i Prištine. U suprotnom, proces normalizacije nastaviće da se udaljava od javnosti koja je ta koja... Šta? Upravo to se pita javnost, to se pitaju svi građani i građanke – šta su oni, građani, za normalizaciju, i koja je njihova uloga, šta je, uostalom, ta normalizacija, šta je Briselski sporazum, šta su sledeći koraci. Uglavnom je sve ostalo neodgovoreno, i tako već duži niz godina. Ovakvom neinformativnom politikom podstiče se održavanje ili, čak, produblivanje etničke distance između Beograda i Prištine koja je generator različitih prepreka u pomirenju i razumevanju. Ovakvom neinformativnom politikom, građani gube poverenje u njihove političke predstavnike: neprenošenje sadržaja pregovora ka parlamentu, ka građanima umanjuje i kredibilitet političkih aktera koji se, kasnije, odražava i na izborne rezultate, kao i na političku stabilnost društva. Konstruktivna interpretativnost Briselskog sporazuma isto tako stvara konfliktne tačke u dijalogu Beograda i Prištine, no upravo je spomenuta informativna politika zadužena za otklanjanje nejasnoća, doprinoseći time boljoj implementaciji dogovora.

U tom kontekstu, našim dijalog-programima podržavamo konsekvantan angažman odgovornih, ne samo u održavanju

dijaloga, već i u održavanju i poboljšanju okvirnih i životnih uslova u svojim društvima: mere zapošljavanja, borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala, razvoj infrastrukture i privrede čine okvirne uslove koji utiču na kvalitet života, u najširem smislu.

Konstruktivno, time što je Fondacija Konrad Adenauer 2012. godine okupila mešovitu grupu beogradskih i prištinskih političkih savetnika i pravnih eksperata koji su zajedno kreirali Okvirni sporazum Beograda i Prištine, pisan u duhu i vrednostima koje očitava čuveni Ugovor dve Nemačke, kako se u javnosti pojednostavljeno govori za Ugovor o osnovama odnosa između Savezne Republike Nemačke i Nemačke Demokratske Republike, iz 1972. godine.

Normalizacija odnosa Beograda i Prištine je politički i društveni proces kojem je potreban institucionalni okvir. Međutim, taj pravno-politički okvir u kojem danas obitava Briselski sporazum i njegova projekcija na sveobuhvatan pravnoobavezujući sporazum koji Beograd i Priština konačno treba da postignu, nije isti onaj pravno-politički okvir iz kojeg je izašla 40 godina podeljena Nemačka, posle dugotrajnog Hladnog rata. S pravom mnogi smatraju da Nemačko-Nemački ugovor ne može da se prenese na ovdašnje okolnosti. I, tačno je tako, jer – okolnosti su sasvim drugačije, pravno-političke, interne, regionalne, međunarodne. Međutim, ista treba da bude odgovornost obeju strana da uspostave održiv mir. Stoga ovde ukratko predstavljamo te sadržinske i vrednosne odrednice, kao bezvremenske kategorije koje bi mogle da pomognu stvaranje neophodnih preduslova za normalizaciju odnosa Beograda i Prištine.

Nemačko-Nemački ugovor donesen je

- pozivajući se (u preambuli) na odgovornost obeju strana za
 - očuvanje mira i njihovog nastojanja da umanje tenzije, povećaju bezbednost u Evropi, svesne nepovredivosti granica kao osnovnog preduslova za mir.
 - Isto tako, obe strane spoznale su da se moraju suzdržavati od pretnji i primene sile bez obzira na različita shvatanja osnovnih pitanja, a među njima i – nacionalnih pitanja.
- obe Nemačke vodile su se željom da za dobrobit ljudi oba društva stvore preduslove za međusobnu saradnju, tako što će razvijati normalne dobrosusedske odnose bazirane na ravnopravnosti (čl. 1),
- u skladu sa principima i vrednostima Ujedinjenih nacija poštovati ljudska prava, nezavisnost, samostalnost, teritorijalni integritet, nediskriminaciju (čl. 2),
- i rešavati mirnim sredstvima sva sporna pitanja, potvrđujući nepovredivost granice (čl. 3),
- omogućavajući samostalno i nastupanje u svoje ime na međunarodnom planu (čl. 4),
- doprinoseći očuvanju mira, bezbednosti i saradnje u Evropi i

smanjenju naoružanja, onog masovnog kao i nuklearnog (čl. 5),

- poštujući nezavisnost i samostalnost u pogledu njihovih unutrašnjih i spoljnih pitanja (čl. 6).
- brojna praktična i humanitarna pitanja biće rešavana u okviru svakodnevne normalizacije (čl. 7), na obostranu korist, podstičući saradnju: u oblasti ekonomije, nauke i tehnologije, saobraćaja, pravnog prometa, pošte i telekomunikacija, zdravstva, kulture, sporta, zaštite čovekove sredine i u drugim oblastima.
- obe Nemačke razmeniće stalna predstavništva pri sedištu odnosne vlade (čl. 8).
- potom, stoji u Ugovoru da su obe strane saglasne da se putem ovog Ugovora ne tangiraju prethodno zaključeni ugovori ili međunarodni ugovori ili sporazumi koji se odnose na dve strane ili više strana (čl. 9).
- i konačno, vezano za formalno prihvatanje ovog Ugovora navodi se ratifikacija (čl. 10).

Dodatnim protokolom navedeno je da će obe strane formirati komisije poverenika dveju vlada za izradu potrebne dokumentacije i vođenje daljih procesa i postupaka.

Uz sve naredne sporazume dve Nemačke o uspostavljanju saradnje dve Nemačke u zdravstvu, protokole o sportskim udruženjima, otvaranju predstavništava, telekomunikacione ugovore, u duhu normalizacije odnosa, dešavale su se i prepreke na putu saradnje, provokacije i slično, tako da su sa granice vraćani omladinci koji su učestvovali u auto-trkama, proganjane su redakcije i korespondenti, političarima je uskraćivan ulazak u drugu zemlju. Ovako mukotrpan i dug procesa normalizacije odnosa dve Nemačke, Beograda i Prištine je realnost, očigledno.

Kompleksnost dijaloga ne proizilazi samo iz njegovog političko-pravnog lavirinta. Dijalozi se moraju voditi i na srpsko-srpskom kao i na kosovsko-kosovskom nivou, unutar oba društva, sa neophodnim motivisanjem i institucionalnog i personalnog pristupa. Razni razgovori, posete, razmene moraju stoga postati sastavni deo rada naročito javnih institucija i kreatora javnih politika. U podsticanju, iniciranju takvih susreta, kao i samo angažovanje Fondacije Konrad Adenauer u drugim aktivnostima, kako na političkom, tako i na civilnodruštvenom terenu, govori o **participativnom** odnosu Fondacije Konrad Adenauer u normalizaciji odnosa Beograda i Prištine.

Evropejstvo Beograda i Prištine ne sme da, ni po ovom pitanju, stanuje samo u Briselu. Spremnost na dijalog, spremnost na kompromise pokazuju, na kraju, odgovornost, pobedničku odgovornost, ne gubitak. Gubitaka i žrtava bilo je, raspadom Jugoslavije i nastalim ratovima. Samo efikasnim, hrabrim dijalogom nestaće prošlost iz naših glava i pokazaće nam se – da možemo da živimo jedni s drugima.

Fondacija Konrad Adenauer (KAS) je nemačka politička organizacija. KAS deluje nezavisno u oblastima političkog savetovanja i obrazovanja. Od 1964. godine nosi ime prvog nemačkog saveznog kancelara, čije principe Fondacija sledi kao svoju obavezu. Fondacija je prisutna u mnogim zemljama sveta, a i u Nemačkoj ima razvijenu mrežu Obrazovnih centara.

Srbija i Crna Gora nalaze se trenutno u procesu tranzicije. Svim građanima društva, uključujući i političare, predstoje veliki izazovi koje treba prevazići: u ekonomskom, socijalnom i društvenom domenu.

Fondacija Konrad Adenauer želi u pozitivnom duhu da isprati ove procese. Naši seminari, radionice i konferencije treba da doprinesu boljem razumevanju principa Evropske unije, odgovornosti partija i parlamenta, poimanju pravne države i slobodnih medija. Posebno se obraćamo mladim i politički zainteresovanim ljudima.

Oblasti rada Fondacije Konrad Adenauer za Srbiju i Crnu Goru su:

- Unapređivanje EU-integracija Srbije
- Etabliranje demokratskog partijskog i parlamentarnog života
- Političko obrazovanje društveno i politički angažovanih mladih kroz program stipendija
- Etabliranje ideja socijalno-tržišne privrede
- Podsticanje interetničkog i interreligijskog dijaloga
- Podrška civilnom društvu
- Podrška medijskoj slobodi i medijskom pluralizmu

Više o organizaciji je dostupno na www.kas.de/serbien

Ocene samita u Berlinu

Stefan Surlić sa Fakulteta političkih nauka ocenio je u Danu uživo TV NI da je ključna poruka samita u Berlinu da su Nemačka i Francuska rešile da uzmu stvar u svoje ruke kada je reč o dijalogu Beograda i Prištine. Ocenio je i da najava sastanka u julu, bez ustupaka koje bi dve strane trebalo da učine u međuvremenu, znači da je dijalog otkočen. Nemačka kancelarka Angela Merkel i francuski predsednik Emanuel Makron svesni su da je dijalog Beograda i Prištine blokiran i da samo direktnim učešćem može da dođe do promene situacije, rekao je Surlić. “To je ključna poruka. Nemačka i Francuska su odlučile da preuzmu stvar u svoje ruke. Pred nama je uskoro potpuno novi okvir pregovora u suženom formatu. Sada su bili tu svi lideri Zapadnog Balkana, u nasavku će Makron i Merkel razgovarati samo sa Prištinom i Beogradom u nameri da se dođe do finalnog i sveobuhvatnog sporazuma”, naveo je.

Gost Dana uživo bio je i Nikola Burazer koji je primetio da se u zaključcima samita u Berlinu ne navodi ništa preterano značajno ili novo. Pozicije dve strane se nisu promenile, podsetio je Burazer, ističući da takse koje je uvela Priština nisu tako lako rešiv problem kao što izgleda, jer je u tu odluku investirano mnogo političkog kapitala i sve vreme se insistiralo na tome da neće biti ukinute dok Beograd ne prizna Kosovo. Stoga su, prema njegovoj oceni, na Kosovu izvesniji izbori nego odluka o povlačenju taksi. Burazer je kazao i da Nemačkoj smeta što je ceo proces normalizacije odnosa otišao u pravcu promene granice, i to ne samo zbog toga što se Berlin protivi toj ideji, nego zato što je tema razgraničenja potpuno potisnula druga važna pitanja i “ubila” dijalog.

Vest u celosti je dostupna [ovde](#).

TV show Sporazoom: Briselski dijalog – šest godina posle

U novom Sporazumu, emisiji koju realizuje NVO Aktiv, obeležava se šest godina od potpisivanja Briselskog sporazuma. Iako najavljen kao istorijski doprinos normalizaciji i pomirenju, danas je prekinut i ne zna se kako će se nastaviti. Gosti ove emisije bili su Sanja Sovrlić, urednica portala Crno-beli svet i Beljuz Bečaj, politički analitičar iz Prištine. Razgovaralo se o rezultatima briselskog dijaloga (pozitivnim i negativnim aspektima za zajednice, implementaciji dogovorenog na terenu, otvorenim pitanjima), oceni EU kao posrednika u dijalogu uoči evropskih izbora iz ugla srpske i albanske zajednice na Kosovu, raspoloženju građana i mogućim scenarijima na severu Kosova. Emisiju možete pogledati na [linku](#).

U Biltenu Radne grupe NKEU za Poglavlje 35 se iznose stavovi o pregovorima između Beograda i Prištine, prednostima i posledicama ponuđenih rešenja na stanje demokratije i društva u Srbiji, položaj i zaštitu etničkih zajednica na Kosovu, regionalnu stabilnost i pomirenje, Evropske integracije Srbije i druge važne teme od interesa za razvoj našeg društva. U biltenu se objavljuju tekstovi i stavovi članica Radne grupe, ali se daje mogućnost i drugim društvenim i političkim akterima da iznesu svoje stavove po pitanjima od značaja za Poglavlje 35. Bilten izlazi više puta mesečno, distribuira se putem elektronske pošte, i može da se preuzme sa internet stranice Nacionalnog konventa o Evropskoj uniji, kao i sa stranice Instituta za teritorijalni ekonomski razvoj (InTER) koji koordinira radom Radne grupe za Poglavlje 35 i uređuje sadržaj biltena.

BILTEN RADNE GRUPE NACIONALNOG KONVENTA O EVROPSKOJ UNIJI ZA POGLAVLJE 35

Broj 19 (maj 2019.)

poglavlje35@regionalnirazvoj.org

www.eukonvent.org

www.regionalnirazvoj.org

Mišljenja i stavovi izraženi u ovom Biltenu predstavljaju stavove autora i ne odražavaju neophodno zvanične stavove Fondacije za otvoreno društvo, Srbija, Nacionalnog konventa o Evropskoj uniji, ni InTER-a.

FONDACIJA ZA OTVORENO DRUŠTVO, SRBIJA

